

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Hükümeti
Arasında İmzalanan Hukukî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesinin
Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun**

(Resmî Gazete ile yayımı : 13 . 3 . 1977 - Sayı : 15877)

No.
2079

Kabul tarihi
1 . 3 . 1977

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 2 Eylül 1975 tarihinde Ankara'da imzalanan Hukukî ve Cezaî konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesinin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BULGARİSTAN HALK CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ VE CEZÂİ KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA SÖZLEŞMESİ

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti,
Egemenlik ve ulusal bağımsızlık, hak eşitliği ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanarak, hukukî ve cezaî işlerde karşılıklı adli yardımlaşmayı düzenlemek arzusu ile,

Bu Sözleşmeyi imzalamaya karar vermişler ve bu maksatla yetkili temsilcileri olarak,

Türkiye Cumhurbaşkanı :

Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'i,

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi :

Dışişleri Bakanı Petar Mladenov'u,

tayin etmişlerdir.

Bu temsilciler, usulüne göre hazırlanmış yetki belgelerinin teatisinden sonra aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır :

BÖLÜM - I

Adli Himaye

Madde : 1

1. — Akit Taraflardan birinin uyrukları (gerçek ve tüzelkişiler), diğer Akit Taraf ülkesinde, şahıslarının, mallarının ve haklarının hukukî ve adli korunması bakımından, mahallî uyruklara uygulanan aynı muameleyi göreceklendir.

2. — Diğer Akit Taraf uyruklarının tabi oldukları aynı şartlar ve usuller dairesinde mahkemelere, savcılıklara, noterlere serbestçe başvurabilecek ve dava ikame edebileceklerdir.

Madde : 2

1. — Akit Taraflardan her birinin, diğer Taraf mahkemelerinde dava ikame eden veya görülmekte olan bir davaya katılan uyrukları, Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikametgâh sahibi olmak şartı ile, gerek yabancı sınıfları, gerek dava ikame ettikleri ülkede ikametgâh veya meskenleri bulunmaması nedeniyle, her ne ad altında olursa olsun, teminat göstermekle yükümlü olmayacaklardır.

2. — Birinci fıkra uyarınca bir teminat göstermeksizin dava ikame eden veya bakılmakta olan bir davaya katılan Akit Taraf uyruklarının mahkeme masraflarını ödemeye mahkûm olmaları halinde, söz konusu mahkûmiyete ilişkin kesinleşmiş karar diğer Akit Taraf ülkesinde, mahkûm olan tarafın sonradan yapacağı müracaat müstesna olmak üzere ve iki taraf dinlenmeksizin, bu Devletin mevzuatında öngörülen usuller dairesinde meccanen tenfiz edilecektir.

3. — Yetkili makam, tenfiz talebi konusunda karar vermek için, kararın verildiği ülke kanununa göre, bu kararın kesinleşmiş olup olmadığını incelemekle yetinecektir. Bu şartın yerine getirilmesi için, talep eden Devletin yetkili makamının, söz konusu kararın kesinleşmiş olduğuna dair, bir beyanı yeterlidir. Bu makamın yetkisi talep eden Devletin Adalet Bakanlığınca tasdik edilecektir.

İkinci fıkra uyarınca gönderilen tenfiz talepleri, Akit Tarafların Adalet Bakanlıkları aracılığı ile yetkili makamlara iletilecek ve mahkeme masraflarına ilişkin kesinleşmiş kararın tercüme ücreti de, mahkeme masraflarına ilâve edilecektir.

Madde : 3

1. — Akit Taraflardan birinin uyrukları diğerinin ülkesinde, bulunulan Devlet uyruklarının tabi oldukları aynı şartlarla meccanî adli yardımdan yararlanacaklardır.

2. — Yoksulluk belgesi, talep eden kişinin mutlak meskeninin, bu olmadığı takdirde, hali hazır meskeninin bulunduğu yer makamları tarafından verilecektir. Yardım talep eden kişi, Âkit Taraflardan birinde oturmadığı takdirde, uyuşu bulunduğu Devletin diploması veya konsolosluk memuru tarafından verilecek bir belge ile yetinilecektir.

Talep eden kişi, talebin düzenlendiği ülkede oturmadığı takdirde, yoksulluk belgesi, ibraz edileceği ülkenin diploması veya konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

Madde : 4

Âkit Tarafların Adalet Bakanlıkları, talep üzerine, karşılıklı olarak, mevzuatları hakkında bilgi vereceklerdir.

BÖLÜM - II

Adli Yardımlaşma

Madde : 5

1. — Âkit Taraflar birbirlerine hukukî ve cezaî konularda karşılıklı olarak adli yardımda bulunacaklardır.

2. — Âkit Taraflar adli yardıma ilişkin işlemleri, Türkiye'de Adalet Bakanlığı, Bulgaristan'da Adalet Bakanlığı ve Başsavcılık aracılığı ile yürüteceklerdir.

Madde : 6

Âkit Taraflardan her biri, diğer Tarafın bu Sözleşme hükümleri uyarınca yaptığı bir adli yardım talebini aşağıdaki hallerde reddetme imkânına sahiptir;

- Talep siyasî nitelikte suçlarla veya siyasî nitelikte suçlara murtabit suçlarla ilgili ise,
- Talep cezaî hukuka göre suç teşkil etmeyen askerî suçlarla ilişkin ise,
- Talep egemenlik, güvenlik veya kamu düzenine hanel getirecek nitelikte ise.

Madde : 7

1. — Âkit Taraflardan herbiri adli yardıma ilişkin taleplerinde kendi dilini kullanacaktır.

2. — Bu Sözleşme hükümleri uyarınca sağlanacak adli yardımın yapılması için gerekli olan belgeler, Âkit Tarafların yetkili makamlarınca kendi mevzuatlarında öngörülen şekillerde düzenlenecektir.

3. — Hukukî ve cezaî konulardaki adli yardım taleplerine ilişkin belgelere, diğer Tarafın dilinde yapılmış tasdikli tercümeleri eklenecektir.

Madde : 8

Âkit Taraflar adli sicile işlenmek üzere, diğer Taraf uyuşukları hakkında kesinleşmiş kararların örneklerini veya özetlerini ve mevcut ise, ilgilinin parmak izi fişlerini birbirlerine vermeyi taahhüt ederler.

Madde : 9

1. — Âkit Taraflardan herbiri hukukî ve cezaî konularda soruşturma ve kovuşturma evrakının tamamlanması, delillerin tespiti, sanıkların sorguya çekilmesi, tanıkların, bilirkişilerin, mağdurların ve şikâyetçilerin dinlenmesi, bilirkişi tetkikatı yapılması veya dosyaların ve belgelerin iletilmesi amacı ile, diğer Tarafa istinabe evrakı gönderebilecektir. Talep edilen Taraf, istinabeyi kendi mevzuatı uyarınca yerine getirecektir.

2. — Arama veya eşyanın zaptı amacını güden istinabelerin yerine getirilmesi aşağıdaki şartlara bağlıdır :

a) İstinabeye esas olan suçun, talep edilen Tarafın kanunları uyarınca, iadeye imkân verecek ve cezayı gerektirecek nitelikte olması;

b) İstinabenin yerine getirilmesinin, talep edilen Tarafın kanunlarına uygun bulunması.

3. — Talep edilen Taraf istenen dosya veya belgelerin aslına uygunluğu onaylı örnek veya fotokopilerini gönderecektir. Ancak, talep eden Taraf özellikle asıllarının gönderilmesini arzu ettiği takdirde, bu talep imkân nisbetinde yerine getirilecektir.

Bir istinabenin yerine getirilmesi için gönderilmiş bulunan eşyalarla dosyaların ve belgelerin asılları, talep edilen Taraf bunlardan vazgeçtiğini açıkça bildirmedikçe, talep eden Tarafça, en kısa zamanda iade olunacaktır.

4. — Talep edilen Taraf, bakılmakta olan bir dava nedeniyle kendisine lüzumlu olduğu takdirde, istenen eşya, dosya ve belgelerin gönderilmesini erteleme hakkını saklı tutar.

Madde : 10

1. — Âkit Taraflardan herbiri, diğer Taraf adli makamlarınca düzenlenmiş olan her türlü evrakı, ülkede yürürlükte bulunan kanun ve usuller uyarınca tebliğ edecektir.

Talep edilen Taraf, diğer Tarafa tebligatın yapıldığını tevsik eden bir beyanı gönderecektir. Tebligatın yapılmadığı halde, talep edilen Taraf talep eden Tarafa bunun sebebini bildirecektir.

2. — Âkit Taraflardan herbiri, kendi uyruklarına diploması veya konsolosluk memurları aracılığı ile zor kullanmaksızın tebligatta bulunmak hakkını saklı tutar.

Madde : 11

1. — Adli yardım talebi aşağıdaki hususları ihtiva edecektir :

a) Adli yardım talebine ekli bulunan belgelerin bir listesi;

b) Gönderilen evrakı düzenleyen makamın adı, tarafların adı, sıfatı ve uyruğu, alıcının adresi ve uyrukları ve evrakın cinsi;

c) Sanık, tutuklu ve mahkûmların adı, adresi ve uyrukları;

d) İstinabenin konusu ve yerine getirilmesi için gerekli bilgiler;

e) Ceza davasının tarifi ve nitelendirilmesi.

Madde : 12

1. — Bir celpnâmeye icabet etmeyen tanık veya bilirkişiye, bu celpnâmede ceza ihtarları bulunsa dahi, sonradan bu kimsenin kendi rızasıyla talep edilen Taraf ülkesine gitmesi ve burada usulüne uygun olarak yeniden celbedilmesi halleri dışında hiçbir ceza veya zorlama tedbiri uygulanamaz.

2. — Bir celpnamaya icabet ederek talep eden Devletin adli makamları önüne çıkan tanık veya bilirkişi, uyruğu ne olursa olsun, talep edilen Devletin ülkesinden ayrılmadan önce işlenmiş suçlar nedeniyle, talep eden Taraf ülkesinde kovuşturulamaz ve tutuklanamaz.

3. — Bu maddede öngörülen dokunulmazlık tanık veya bilirkişinin orada bulundurulmasına adli makamlarca artık gerek görülmediği ve ülkeyi terketme imkânına sahip olduğu andan itibaren onbeş gün içinde ülkeden ayrılmadığı takdirde son bulur.

Madde : 13

1. — Âkit Taraflardan her birinin ülkesinde cezaî konulu bir adli yardım talebi sonucunda ortaya çıkan masraflar, o Tarafça karşılanacaktır.

2. — Hukukî konulu bir adli yardım talebi sonucunda ortaya çıkan masraflar, adli yardım talebine esas olan muamelenin yapılmasını isteyen gerçek veya tüzelkişiler tarafından karşılanacaktır.

3. — Cezaî konulu şahsî haklarla ilgili adli yardım taleplerine ilişkin masraflar ikinci fıkra hükümlerine tabidir.

BÖLÜM — III

Suçluların iadesi

Madde : 14

Âkit Taraflar, talep eden Tarafın adli makamlarınca mahkûm edilen veya sorgusu yapılan ve talep edilen Tarafın ülkesinde bulunan kişileri, bu bölümde öngörülen kaideler ve şartlar dahilinde, birbirlerine vermeyi kabul ederler.

Madde : 15

1. — Her iki Âkit Taraf kanunlarınca en az bir yıl veya daha ağır bir hürriyeti bağlayıcı cezayı veya güvenlik tedbirini gerektiren fiiller iadeye imkân verir.
2. — Talep eden Taraf ülkesinde, bir cezaya hükmlenmiş veya bir güvenlik tedbiri alınmış ise, bu maddenin birinci fıkrasında öngörülen filler için verilen cezanın en az altı ay süreli olması gerekir.
3. — Bu maddede öngörülen şartlar gereğince teşebbüs ve iştirak halinde dahi iade yerine getirilir.

Madde : 16

Aşağıdaki hallerde iade yerine getirilmez :

- a) Suç siyasi nitelikte ise veya siyasi nitelikte bir suça murtabit ise,
- b) Cezaî hukuka göre suç teşkil etmeyen askerî suçlardan ise,
- c) İadesi istenen kişi talep edilen Taraf uyruğu ise,
- d) Suç talep edilen Taraf ülkesinde işlenmiş ise,
- e) Âkit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca, dava veya ceza zaman aşımına uğramış veya arazamanda bir af vuku bulmuş ise,
- f) Talep edilen Taraf ülkesinde, iadesi istenen kişi hakkında, iade talebine esas olan suça ilişkin bir işleme başlanmış veya adli makamlar bu suçla ilgili olarak kesin bir karar vermişler ise,
- g) Adli kovuşturma zarar gören şahsın şikâyetine bağlı ise.

Madde : 17

Âkit Taraflar, suçluların geri verilmesi ile ilgili işlemleri diplomasi yolu ile yaparlar.

Madde : 18

1. — Diğer Âkit Tarafa gönderilecek iade talepnamesine aşağıdaki belgeler eklenecektir :

- a) Tutuklama müzekkeresi veya kesinleşmiş karar;
- b) İşlenen suçun vasfını, tarihini ve yerini gösteren bir belge;
- c) Sanık veya mahkûmun kimlik kartı veya kimliğine dair bilgileri havi diğer belgeler;
- d) Sanık veya mahkûmun eşkâlini ihtiva eden bir belge (varsa);
- e) Sanık veya mahkûmun fotoğrafı (varsa);
- f) Sanık veya mahkûmun parmak izi fişi (varsa);
- g) Sanık veya mahkûmun işlediği suça uygulanması düşünülen veya uygulanmış olan kanun hükümlerinin metinleri.

2. — Talep edilen Âkit Taraf, yukarıdaki fıkra uyarınca verilen bilgilerin eksik olması halinde, tamamlayıcı bilgiler isteyebilir. Diğer Taraf bu isteğe en az bir ay içinde cevap verecektir. Bu süre, Âkit Taraflarca geçerli nedenlerle uzatılabilir.

Madde : 19

Talep edilen Taraf, ekinde gerekli bilgi ve belgeler bulunan iade talepnamesinin alınması üzerine, istenen kişinin tutuklanması da dahil olmak üzere, iade ile ilgili işlemleri yapacaktır.

Madde : 20

Âcil durumlarda, Âkit Taraflar iadesi istenen kişinin geçici olarak tutuklanmasını talep edebilirler.

Geçici tutuklama talepnamesi suçun vasfını, tutuklama müzakeresi veya kesinleşmiş bir kararın mevcudiyetini belirtecek ve suçun işlendiği tarih ve yeri gösterecektir.

Geçici tutuklama talepnamesi herhangi bir yolla gönderilebilir.

Talep edilen Taraf geçici tutuklama ile ilgili olarak gerekli işlemleri yapacak ve diğer Tarafı alınan sonuçtan haberdar edecektir. Geçici tutuklamanın süresi 18 günü aşamaz.

Gerektiğinde ve talep eden Tarafın isteği üzerine, geçici tutuklama, toplam olarak iki ayı geçmemek üzere, uygun bir süre için uzatılabilir.

Madde : 21

1. — Bu Sözleşme hükümleri uyarınca talep edilen Taraf, bir kişinin iadesini kabul veya reddetmek hakkını haizdir.

2. — Talep edilen Taraf iade talebi konusunda karar verdikten sonra, iadesi istenen kişinin iade talebine esas olandan başka bir fiil nedeniyle sorgu ve kovuşturmasının kendisince yapılabilmesini veya, zaten mahkûm ise bu kişinin hükmolunan cezayı kendi ülkesinde çekmesini teminen, ilgilinin iadesini erteleyebilir.

Madde : 22

Talep edilen Taraf talep eden Tarafa iade konusundaki kararını bildirecektir.

İadenin kabul edilmesi halinde, talep eden Tarafa iadenin yeri ve tarihi ile iade edilen kişinin tutuklu bulunduğu süre konusunda bilgi verilecektir.

Talep edilen kişi tespit edilen tarihte teslim alınmazsa bir aylık sürenin bitiminde serbest bırakılabilecektir.

Bu şekilde teslim alınmayan kişi aynı suç nedeniyle talep eden Tarafa yeniden istenirse, talep edilen Taraf bu kişinin iadesini reddedebilir.

İade edilen kişi, kaçar ve talep edilen Tarafın ülkesine dönerse, bu Sözleşmenin 17 nci maddesinde belirtilen belgeler gönderilmeksizin yeni bir iade talebine konu olabilir.

Madde : 23

Âkit Taraflar, suçluların iadesi ile ilgili belgeleri kendi kanun ve usullerinin öngördüğü şekiller uyarınca düzenleyeceklerdir.

Madde : 24

Aşağıdaki haller dışında, bu Sözleşme uyarınca teslim edilen kişi, teslimden önce işlediği ve iadeye esas olandan başka bir fiil nedeniyle bir cezanın veya güvenlik tedbirinin uygulanması amacıyla, sorguya çekilmez, kovuşturulamaz, muhakeme edilemez, tutuklanamaz, kişisel hürriyeti herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulamaz :

a) Talep edilen Taraf buna açıkça muvafakat ederse,

b) İade edilen kişi hürriyetine kesin olarak kavuşmasını izleyen 45 gün içinde, mümkün olmasına rağmen, teslim edildiği ülkeyi terk etmez veya terk ettikten sonra o ülkeye tekrar dönerse.

Madde : 25

Bir kişi üçüncü bir Devlet tarafından da isteniyorsa, talep edilen Taraf bu taleplerin hangisini yerine getireceği konusunda karar verir.

Madde 26

1. Talep eden Tarafın isteği üzerine talep edilen Taraf, kendi mevzuatının müsaade ettiği ölçüde, aşağıda sayılan eşyayı zaptedecek ve bunları talep eden Tarafa teslim edecektir :

a) Delil teşkil edebilecek eşya,

b) Suçla ilgili olup, iade edilecek kişinin tutuklandığı anda zilyetliğinde bulunacak veya sonradan ortaya çıkacak eşya.

Yukarıda sayılan eşya, iade edilen kişinin teslimi sırasında talep eden Tarafa teslim edilecek, veya bu mümkün olmadığı takdirde, daha sonra posta ile gönderilecektir.

2. Birinci fıkrada sayılan eşya, iade edilecek kişinin ölmesi veya kaçması nedeniyle, kabul edilmiş iadenin gerçekleşmemesi halinde dahi teslim edilecektir.

3. Söz konusu eşya, talep edilen Taraf Ülkesinde yapılmakta olan bir kovuşturma için gerekli ise, geçici olarak alıkonulabilir veya geri verilmesi şartıyla teslim edilebilir.

4. Her hal ve kârda, talep edilen Tarafın veya üçüncü şahısların söz konusu eşya üzerindeki hakları saklıdır. Bu gibi hakların varlığı halinde, söz konusu eşya dava sona erdikten sonra gecikmeksizin ve masraf istenmeksizin talep edilen Tarafa iade edilecektir.

Madde : 27

Âkit Taraflar, bu Sözleşme hükümleri uyarınca, üçüncü bir Devlet tarafından iade edilen kişilerin ülkelerinden transit olarak geçmelerine izin vermeyi taahhüt ederler.

Madde : 28

1. — İstenen kişinin teslimine kadar olan iade masrafları talep edilen Tarafça, tesliminden sonraki masraflar ise talep eden Tarafça karşılanacaktır.

2. — Transit yolu ile iadeye ilişkin masraflar talep eden Tarafça karşılanacaktır.

Madde : 29

1. — Her Âkit Taraf diğerinin ihbarı üzerine, gerekiyorsa, mevzuatı uyarınca kendi uyuşu hakkında adli kovuşturma yapabilir.

2. — Bu maksatla, deliller ihbarda bulunulan Tarafa gönderilecektir.

3. — Söz konusu ihbar, yetkili makam tarafından yapılacaktır.

4. — İlgili Tarafa, ihbarı üzerine yapılan işlem konusunda bilgi verilecektir.

Madde : 30

Âkit Taraflar birbirlerine iade edilen kişi hakkında yapılan soruşturma ve kovuşturmanın sonuçlarını bildirmeyi ve kesinleşmiş kararın aslına uygunluğu onaylı örneklerini göndermeyi taahhüt ederler.

BÖLÜM - IV

Nihai Hükümler

Madde : 31

Bu Sözleşme yürürlüğe girdiği andan itibaren 23 Aralık 1929 tarihinde imzalanan, «Türkiye ile Bulgaristan arasında İade-i Mücrimin Mukavele-nâmesi» yürürlükten kalkacaktır.

Madde : 32

1. Bu Sözleşme onaylanacak ve onay belgelerinin Sofya'da teati edildikleri tarihten otuz gün sonra yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme belirsiz bir süre için aktedilmiştir. Âkit Taraflar, altı ay önceden bildirmek kaydıyla, bu Sözleşmenin feshini ihbar edebilirler.

Yukarıdaki hükümleri tasdiklen, Âkit Tarafların yetkili temsilcileri bu Sözleşmeyi imzalayarak mühürlemişlerdir.

2 Eylül 1975 tarihinde, Ankara'da, aslı Fransızca olmak üzere iki nüsha halinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
adına
İhsan Sabri Çağlayangil
Dışişleri Bakanı

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti
adına
Petar Mladenov
Dışişleri Bakanı

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Millet Meclisi		Cilt	Cumhuriyet Senatosu	
	Birleşim	Sayfa		Birleşim	Sayfa
14	39	378	29	14	256
20	121	380	32	38	2:3
21	5	102		40	129,129:130,146, 187:188
	13	435:436			
	15	516,536,614:617			
	16	632,652,721:724			
22	17	7,27,106:109			

I - Gerekçeli 387 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 13 ncü Birleşimine, 665 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 40 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Millet Meclisi Adalet ve Dışişleri, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/355.